

*TRANSFERÈNCIES D'IMPRESSIONS DIGITALS
SUPORTADES EN PAPELGEL®: UNA NOVA TÈCNICA
DE REINTEGRACIÓ CROMÀTICA EN PINTURA SOBRE
FUSTA.*

Autor/a: Irene Bujalance Cuesta

Treball Final de Grau

Grau en Conservació-Restauració de Béns Culturals

Tutor: Sonia Berrocal Seisdedos

Curs: 2016-17

Agraïments

A la professora Sonia Berrocal Seisdedos, tutora d'aquest Treball de Fi de Grau, per les seves hores d'orientació i reflexió tant presencials com virtuals, per la seva implicació, pel seu suport constant, pel seu tracte sempre amable i comprensiu, i per creure en aquest projecte i fer-me costat durant el seu desenvolupament.

A la Marta Vilà que ha col·laborat tot aportant el seu gra de sorra en el meu projecte, amb suggeriments i plantejament de qüestions que m'han orientat i m'han donat un impuls per continuar investigant.

A l'Adela Carrasco, responsable del Taller de Conservació-Restauració de la Facultat de Belles Arts, per escoltar-me, aconsellar-me i proporcionar-me els materials.

Al Julio Gómez i l'Olga Méndez , creadors de PapelGel®, que em van rebre i atendre al seu propi taller oferint-me els materials i tota la seva ajuda i coneixements d'una manera totalment altruista.

A en C. Palacios, perquè em va obrir les seves portes en un moment en que totes es tancaven i el meu ànim començava a defallir; per la seva col·laboració inestimable i el seu assessorament tècnic per a la realització de les proves de d'envelliment accelerat a les que han estat sotmeses les provetes i sense el qual la part experimental d'aquest projecte no hauria estat possible.

I com no, als meus pares, per ser-hi, per creure en mi, per encoratjar-me en els moments de desànim, pel seu estímul constant i la seva estimació incondicional.

Resum

Aquest Treball Final de Grau pretén obrir una nova via d'investigació i experimentació en els sistemes de reintegració cromàtica mitjançant tecnologies d'impressió *inkjet*.

Seguint la trajectòria iniciada per altres estudis, l'actual treball té com a finalitat valorar l'aplicabilitat de la transferència d'impressions digitals suportades en PapelGel® en la reintegració cromàtica de pintura sobre fusta.

Després de realitzar un recorregut per els diferents criteris i sistemes de reintegració cromàtics tradicionals, l'estudi valora la possibilitat d'introduir amb èxit les noves tecnologies en el món de la Conservació-Restauroció.

Centrant-se en el cas concret del PapelGel®, el treball entra en una fase d'investigació i experimentació de la qual es desprèn que l'ús d'aquest nou material podria ajudar a resoldre alguns dels problemes que presenten les tècniques de reintegració emprades actualment en el món de la restauració, ja que aporta fidelitat, objectivitat, rapidesa i reducció de costos en la transferència d'imatges. Al mateix temps, respecta els principis bàsics de la Restauració com són l'estabilitat, la reversibilitat i la compatibilitat.

La conclusió d'aquesta recerca no és, però, un al·legat a favor de les noves tecnologies i un rebuig a les formes tradicionals. El que es proposa és obrir-se a la convivència de les tècniques de reintegració tradicionals amb les noves que ens aporten les noves tecnologies. L'elecció d'unes o altres continuarà sotmesa al bon criteri del restaurador-a.

Paraules clau: PapelGel®, inkjet, reintegració cromàtica, transferència d'impressions digitals, criteris de restauració, tècniques tradicionals.

Abstract

This Final Project aims to open a new avenue of research and experimentation of chromatic reintegration systems through *inkjet* printing.

Following the path initiated by other studies, the purpose of this work is to evaluate the applicability of digital transfers supported on PapelGel® in chromatic reintegration of paintings on wood.

After a tour through the different criteria and the existing traditional chromatic reintegration systems, the study assesses the ability to successfully introduce new technologies in the world of Conservation and Restoration.

Focusing on the case of PapelGel®, this work enters a phase of research and experimentation which proves that the use of this new material could help to solve some of the problems of the reintegration techniques currently used for Restoration, as it provides loyalty to the original, objectivity, speed and cost reduction in image transferring. At the same time, it respects the basic principles of Restoration such as stability, compatibility and reversibility.

The conclusion of this research does not pretend to be a plea in favor of new technologies and a rejection of traditional forms. What is proposed is to open to coexistence of chromatic reintegration techniques traditional with new technologies that give us new. Choosing one or the other will continue to be subject to the restorer's good judgment.

Key words: *PapelGel®, inkjet, chromatic reintegration, digital transfer, restoration criteria, traditional techniques.*